

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

3 de Fideiussoribus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

1. cis, ali quis vel plures Capuz dare promiseriat, ex persona cuiusque ratio temporis habebitur, *Leandem rem, 9. §. si. de duob. reis, lib. 45. P. tit. 2.* & vocabitur hæc conditio taciti temporis, *l. si testamento, 50. §. questum. de fideiuss. lib. 46. P. tit. 1.*

- 12 ¶ Eadem ¶ in faciendõ obseruanda, vt tempus puræ quantum stipulationis expectandum sit, quo opus perfici possit. Et modus adhibendus est secundum rationem diligentis ædificatoris, & temporum locorumque. Item si non incoetur opus, id tantum æstimatur, quod in illo intervallo effici possit, transactoque tempore quo opus consummari oportuerit, si postea ædificetur, liberatur reus: sicuti liberatur qui se daturum sponsondit, si quando tradiderit, *Fenuleius in l. continuus, 137. §. item qui iniuriam, de verb. oblig. & nisi lis contestata sit, l. si in solam, eo. tit. P. & mora commissa. ¶ Nam ¶ qui fundum dari stipulatur, vel hominem, non poterit continuo agere, nisi tantum spatium præterierit, quo traditio fieri possit, §. si. de inuti. stipul. l. si ita stipulatus, 14. §. l. & id. eo. l. 15. l. ex sumo, 208. §. fin. de verbo. oblig. Verumtamen ubi iam cœperit mora faciendæ insulæ fieri, tunc agetur, diesque obligationis cedit. *l. stipulationes non diuiduntur, 72. §. fin. de verb. oblig. Si in diem potest, §. omnis, de verb. oblig. l. cum qui calendis, 41. §. l. centesimis, 46. l. qui hoc anno, eo. tit. P. quia dies in gratiam promissoris appobita est, d. l. cum qui, 41. §. fin. l. cum tempus 17. de regu. iur. in P. l. quod in diem, de solat. in P. Et ideo medio tempore soluere quidem, si velit, potest, sed non cogitur: neque ea die vel mensē quo dari stipulatus est, tota namque dies & mensis arbitrio debitoris tribui debet. *d. §. omnis stipulatio, de verb. oblig. §. qui hoc anno, de inutil. stipul. l. qui hoc anno, 42. l. veluti, 17. §. fin. l. que quis, 99. §. fin. l. cum qui certum, 138. de verb. oblig. Quo fit vt stipulatio faciendi in diem concepra, non committatur nisi transacta die, quæ is antea cõstet intra breue residuū tempus impleri nõ posse promissionem, *l. in solam, 124. l. in illa stipulatione, S. d. l. veluti, 27. §. si. de verb. oblig. Conditiones de futuro euentum expectant ad actionem proponendam, & ex conditionali stipulatione tantum spes est debitum iri, & ea in heredes transmittitur, si priusquam exstet conditio mors contigerit stipulantis. §. ex conditionali, de verb. oblig. l. is cui, l. 4. de act. in P. Si in præteritum vel præsens fuerit collata conditio, aut statim in firmant obligationem, aut omnino nõ defertunt, §. conditio, de verb. oblig. l. conditio, 100. eo. P. Ex his mora perperaditur & interitus periculum. Sic enim respondit Pompon. *in l. si ex legati causa, 23. de verb. oblig. faciunt, l. cum filiusfamilias eo. tit. l. quod re, si cert. petat. Si ex legati causa, vel ex stipulatu hominem certum mihi debeas, non aliter post mortem eius teneberis mihi, quam si per te steterit, quominus vivo eo, eum mihi davis. Quod ita fit, si aut interpellatus non de disti. aut occidisti eum. Porro de mora iam lib. superiore copiose egimus, supra lib. de generali conuenio. cap. 14. lib. 2. nec repetere dicta expedit.*****
- 14 ¶ Conuenit ¶ & in actione proponenda obligationis verba expendere, num illæ diuiduæ vel indiuiduæ sint obligatione vel solutione, & quæ potius præstationem recipiunt, quæ non, vt explicat Paulus, *in l. 2. §. & harum, §. §. Cato, de verb. oblig. & Vlpian. in l. in executione, 85. cum suis §. §. a quibus quis cognoscat quando diuisum, vel coniunctum polsiat agere heredes vel correi. Tractauimus & nos alibi diuidui & indiuidui strictim distinctionem, diximus in rebus, titulo de communium rerum diuisione, lib. 5. c. 2.*

De Fideiussoribus. Cap. 3.

Institutio. Lib. 3. tit. 21. Lib. 8. C. tit. 41. Lib. 46. P. tit. 1. Lib. 3. Decretal. 22.

- 1 Fideiussio, accessorius contractus verbis fit.
- 2 Fideiubere quid.
- 3 Fideiussoris comes miseria. eod.
- 4 Fideiussor in maiorem summam, vel diuorem, quam sit obligatio principalis non tenetur.
- 5 Fideiubens pro eo qui non potest contrahere tenetur, tanquam ex proprio debito.
- 6 Fideiussoris nomen continet mandatores, sponsores, constituentes, expromissores, ad promissores, correos. Fideiussor proprie quis sit, eod. Mandatores qui dicantur, eod. Sponsores quis dicantur, eod. Vitis actio, est actio efficax, eod.
- 7 Constituens quis dicatur.

- 8 Expromissor quis.
- 9 Adpromissor quis.
- 10 Correi qui.
- 11 Fideiussores principales, & subsidiarii.
- 12 Obfides qui.
- 13 Prædes.
- 14 Vades qui, eod.
- 15 Vadiumnum quid.
- 16 Cautions de seymesines quid, eod.
- 17 Auctor quis.
- 18 Confirmator quis.
- 19 Fideiussor pro quibus fieri potest.
- 20 Fideiussor criminalibus negotiis in quantum accedat, eod.
- 21 Fideiussor & pro parte, & pro toto debito accipitur: & pro fideiussore, & pro omni obligatione: & pro præsentis & futuro. Megaleas dux Philippi, eod.
- 22 Fideiussor non accipitur a meretrice, quæ meretriciam vitam pollicetur, pro debito impossibili, pro factio indiuiduo.
- 23 Pro dote reddenda.
- 24 Factum alienum in quantum quis efficaciter promittere potest, eodem.
- 25 Fideiubere qui possunt.
- 26 Fideiussor idoneus quis.
- 27 Fideiubere miles num possit.
- 28 Et ecclesiastica persona.
- 29 Qui non habet bona in loco ubi fideiubendum.
- 30 Mulieres. Velleianum Senatusconsultum in quibus mulieribus subuenit, in quibus non. & quod Tholoja non seruetur, eod.
- 31 Fideiussores dare promittens, ubi, & quos dare tenetur, eod.
- 32 Serui, filiifamilias.
- 33 Fideiussores non idonei ratione male fidei.
- 34 Fideiussores repelluntur ob malam fidem, & vitia.
- 35 Fideiussores pro quibus obligari nequeunt.
- 36 Fideiussor minoris num restituatur in integrum restituo minore.
- 37 Aqua & igni interdictio num accedat fideiussor.
- 38 Fideiubendi forma legitima.
- 39 Curaturum se fieri aut dari promittens, fideiussor non est, & ad quid tenetur, eod.
- 40 Fideiussio de sistendo vel exhibendo duplex.
- 41 Fideiubens sub conditione quando obligetur.
- 42 Fideiussio quibus verbis fiat.
- 43 Fideiubendi formula ex Platone.
- 44 Fideiussio naturam induit contractus cui accedit.
- 45 Fideiussores stipulationum iudicialium.
- 46 Fideiussoris accipiendi causa.

Stipulationum, ¶ vt diximus, quædam principales sunt, quædam aliis contractibus accedunt, & eos firmiores reddunt. Sed maxime illæ per quas alia perferre pro aliis obligantur, & fidem suam obstringunt, & re promittunt: satis enim datum creditori videtur per re promissionem. *l. satisdationis, 61. de verb. signif. Fuit autem per stipulationem fideiussiones, quibus fatidatur etiam, §. si quis autem, de fideiuss. l. Græce, eod. tit. P. l. blandius, C. eod. §. 1. eod. tit. apud Iustin.*

¶ Neque ¶ aliud est fideiubere, quam pro alio alterius obligatione fidem suam obstringere: & fideiussor est, qui alieno nomine obligatur, *l. 1. §. qui autem, & §. sed aut proprio, de act. §. 1. de fideiuss. pro se enim fideiubere nemo dicitur nec potest, l. heres a debitore, 12. §. seruo, & §. retro, de fideiuss. P. ita vt recte Thales vnus ex septem habitus sapientibus dixit, idque exaratum in templo Apollinis: Comitem aris alieni, & sponsores esse miseriam. Plato in Carm. vt & Salomon: Fili mi, si sponsonderis pro amico tuo, desisti apud extraneum animam tuam, illaqueatus es verbis oris tui, & captus propriis sermonibus tuis: fac ergo quod dico, fili mi, & temetipsum libera: quia incedisti in manum proximi tui, discurrere festina, iustitiam amicum. & c. Prou. c. 6. Et alibi, Prou. c. 12. nõ est esse cum illis qui desunt animas suas: & qui vades se offerunt pro debitis. ¶ Et ¶ proinde de fideiussio accessoria dicitur obligationibus aliis, & sine illis esse non poterit. *l. qui contra, 12. & l. fideiussor, 17. de fideiuss. P. §. fideiussores, eod. tit. apud Iustin.* Et eiudem nature erit cum illis principalibus. Nec fideiussor in diuorem naturam quam fuerit obligatus debitor pro quo intercedit, obstrigitur: quanquam ob-*

Aringi in leuiorem possit, l. Grace, §. 9. illud commune de fideiuss. P. l. is qui accessions loco. 3. §. 1. fideiussor, 17. §. 1. §. fideiussor, eod. tit. ut in partem tantum pecuniae, l. fideiussor, 10. eod. tit. de fideiuss. Et principali contractu infirmato & ruente omnino, corruit & fideiussio: ut si sub impossibili conditione contractum sit, in l. si sub impossibili, 30. de fideiuss. P. Atque exceptio liberationis sine privilegio debitori concessa, vel acquirit, & ad fideiussorem pertinet, l. si de pac. P. nisi is animo donandi fideiussorit, quia tunc etiam non obstricto debitor teneretur, videlicet alia ratione, quam fideiussionis, l. quod dicitur de pac. P. Inouatione, C. de fideiussor. alioquin fideiussor, antequam reus debeat, conueniri nequit, l. fideiussor antequam, 48. de fideiuss. in P.

4 Quare fideiussor, qui pro minore & pupillo, qui obligare se nequit, interuenit, ex suo facto & propria obligatione videtur se obligare principaliter: non tanquam fideiussor, l. 1. de fideiuss. minor. l. 2. C. tit. 24. quod & in fideiussore ferui, prodigi & furiosi receptum est, l. Marcellus, 26. Et cum fideiussoribus, 36. de fideiuss. P. Et qui contra fenatufconsultum Macedonianum filiofamilias crediderit, mortuo eo, fideiussorem a patre accipere non potest: quia neque civilem, neque honorariam actionem aduersus eum habet, l. qui contra, 12. eod. tit. P. Nec fideiussor hoc nomine obligari potest ei, cui reus promittendi obligatus non est, l. fideiussor obligari, 17. eo.

5 Fideiussorum ¶ nomine aliquo modo dici possunt mandatores, sponsores, constituentes, expromissores, adpromissores, horum differentias aduersus glossam §. 1. in verb. fideiussorum de fideiuss. in auth. correi. Fideiussoris est proprie, qui ante & post obligationem principale accipi potest, §. 2. de fideiuss. Mandatores illi, qui tantum ante rogati & ex mandato fideiubent, qui si soluant, a mandantibus repetunt actione mandati, §. si quid, de fideiuss. et si pro praesente soluant, vel pro mandante, l. qui fideiussor aliter, mand. in P. vno tantum casu excepto, quo etiam post obligationem mandator accedit, qui ponitur, in l. si vero remunerandi, §. si post, & §. plane si post, mand. P. Est quoque mandator quasi affirmator & suator

6 ut contrahatur, in causa, 14. §. 1. de min. 25. an. ¶ Sponsores ¶ est qui sine rogatione pro alio intercedit, qui si accedat praesente debitor, habet quoque actionem mandati, cum is qui passus est eum fideiubere, mandasse videatur, l. si remunerandi, §. si aff. §. 1. l. si pro re, & l. qui patitur, mand. P. Contra si inuito reo debendi fideiubeat, d. l. qui fidem, §. 3. manda. ut si quis pro absentem fideiussor, non mandati actione, sed negotiorum gestorum actione experitur, Paulus l. ex mandato, 2. §. si mand. P. si ita tamen quis pacta mercede pro alio fideiubeat, distinctio adhibenda, num actum sit, ut suo periculo fideiubere: & tunc non datur actio

7 mandati, nec alia: si actum non est, datur actio utilis, id est, eff. cax. d. si remunerandi, §. si mand. P. ¶ Constituens ¶ est, qui post obligationem tantum accedit, l. 1. ac const. pec. P. lib. 13. tit. 6. ad similitudinem fideiussoris, l. si. C. de const. pec. l. 4. C. tit. 18. si uti constituit, est denique pacifici, & sine solemnitate vel stipulatione, §. de constituta, de action. statuere & conuenire de pecunia soluenda, quae antea ex aliqua obligatione debebatur, l. haclenus, 11. in prin. §. 1. l. item illa, 18. §. quod adiciunt, de const. pec. in P. de quo postea Deo fauente, agetur proprio capite. Verum non in omnibus simile constitutum est fideiussioni, quia ut paulo ante diximus, nemo pro seipso fideiubere potest, l. heres a de virore, §. seruo de fideiuss. P. constituit tamen, & pro se, & pro alio quis potest, §. ad hoc aliud, in cum de appell. cognos. in auth. si quando, de const. pec. C. ¶ Expromissor ¶ est, qui promittit pro eo, qui eff. cax. obli. §. 1. l. si quis domino pro seruo, si eum manumiserit, promittit: non enim potest cum seruo vera ciuilis nasci obligatio, ut intelligitur eleganter, §. seruo, de dolo, l. hoc iure, §. si quis seruo, de donat. Hanc quidam & constituentem esse dicunt, & ad rem non uti, ut Budæus. ¶ Adpromissor ¶ is est, qui idem cum alio promittit, cum satis acceptio fit, l. 5. §. satis acceptio, de verb. obli. quo loci Alciatus lib. 1. parerg. ca. 2. pro verb. expromissores, comendat legi debere adpromissores. ¶ Correi ¶ quoque fideiussores ad iniuicem videntur, l. reos, 11. de duob. reis. P. de quibus & Deo fauente paulo post Rursum fideiussorum, alii principales, alii subsidiarii, Principales, ¶ qui se obstringunt expresse: subsidiarii iis non existentibus soluendo, qui eos nominarunt, l. cum ostendimus, de fideiuss. in. in P. & nominatoribus non idoneis, in titulis magistratus, qui admiserunt, l. ad mag. conuen. in P. eodem fideiussoribus, ¶ Inter ¶ fideiussores quoque & obstrictos sunt, potius quam inter pignora: pender enim ex voluntate & promissione, ut tandiu retineatur quandiam fides ab aliis data impleatur, c. ex

rescripto, cap. 9. de in re iur. libr. 2. Decretal. ¶ Sunt ¶ & praedes & vades, de quorum differentia sic tradit M. Terentius Varro libr. 6. de lingua Latin. Sponsores ¶ praes ¶ vades, neque idem neque res, a quibus it, sed dissimiles. Itaque praes qui a magistratu interrogatus in publicum, ut praeser, a quo, & cum respondet dicit, praes: vni appellatus, qui pro altero vadimonium promittebat. Consuetudo erat, cum reus esset parum idoneus, inceptis rebus, ut pro se alterum daret, a quo caueri postea lege ceptum est ab his, qui praedia venderent, vades ne darent: ad eo scribi ceptum in lege mancipiorum, vadem ne poscerent, nec dabitur. Et Festus praes est is, qui populo se obligat, interrogatus a magistratu si praesit, ille respondet, praes. Praedes hodie sunt, qui sponsores reipublicae vel principi facti sunt pro iis, qui pecuniam publicam dispensant, quos receptores vocant, eorumque bona praedia dici possunt, id est, ut vades, ut explicat Budæus in l. 2. de origin. iur. dum de vindictis agit. Et etiam qui publicanos aut eorum fideiussores locupletes esse affirmant. Suppraedes & dici possunt, quos contraplegios vocant. Ad causam pecuniariam praedes pertinere satis exploratum est, sicut & vades, ut plerumque ad criminales, & alios, in quibus oportet sisti aliquem iudicio, & quando fideiussores dantur, ratione personae sistendae. Concludit utrumque duobus versibus Antonius in edilis:

Qui subit in paenam capitali iudicio? vades.
Quis cum his fuerit nummaria? quis dabitur? praes.

¶ Et ¶ Constantinus Caesar fideiussores pro responsione per se adhibendos, vades nuncupat, in l. final. de castrens. §. mili. l. 12. Cod. tit. 26. Hinc vadimonium praebere, caueri per se sua fide, vel adhibito fideiussore se inter futurum iudicio die certa, aut quando cunque iudici visum fuerit, & vadimonio obstricti, qui in iudicium vocati ob crimina, ea lege dimissi sunt, vocamus off. fargis auec cautions. Quia Pius Imperator ad epistolam Antiochenisum rescriptit, non esse in vincula coniciendum eum, qui fideiussores dare paratus sit: nisi tam graue scelus admisisset, ut neque fideiussoribus committi debeat: verum hanc ipsam carceris poenam, ante supplicium sustinere debere, ita l. 3. de custod. §. exhib. reor. libr. 48. P. tit. 3. In criminibus pro qualitate eorundem & personarum, interdum carcere recipitur reus, alias militi traditur, vel fideiussoribus committitur: vel etiam sibi, l. 1. eod. de custod. reor. quae fideiussio sui ipsius dicitur cautio de foymefores, de qua & in l. cum clericis, §. 1. de episcop. & cleric. Cod. Linius vades pro liberatione a carcere dari docet etiam dum ait: Tribum omnia multa certatione rei capitalis, diem Posthumio dixerunt, ac ne vades daret prehendi a viatore, atque in carcerem duci iusserunt, Linius l. 5. secunda belli Punici. Idem Linius scribit Cesonem Quintium vades publicos dedisse. Sic enim in causa eius appellati tribuni, medio decreto ius auxilii sui expediuerunt, in vincula conici veterunt, sisti reum, pecuniamque nisi sistatur populo promitti placere promittant & C. Linius libr. 3. de ad. 1. ¶ Auctor secundus ¶ etiam inter fideiussores ponitur, videlicet is qui cum vendente, de euictione cauet, l. illud, 4. de euiction. libr. 21. P. tit. 2. qui & alibi confirmator dicitur, §. non solum, de fideiussoribus in authent.

¶ Res ¶ quae pro materia fideiussionis, obligationes naturales, ciuiles, praetoriae & cuiuscunque classis sint, erunt, l. 1. §. 2. de fideiuss. l. quod enim, §. l. Grace, 9. §. praeterea, §. seq. §. sed etsi, l. fideiussor obligari, 17. §. fideiussor accipi, de fideiuss. P. §. 1. eod. tit. apud Iustin. pro criminis tamen poena corporali exsoluenda dari non potest, l. si a reo, 7. §. illud quod vulgo, de fideiuss. Dari non potest fideiussor quia personalis est, & ad castigandos tantum nocentes inuenta & imposta, l. si poena, 20. §. l. erimen paternum, 26. de poen. P. l. sancimus, Cod. eod. tit. ne filius pro patre, Cod. cum simili. & poenas exsolui a fontibus ob maleficia magna ratio suadet, d. l. si a reo, §. illud quod vulgo, l. si vnus, §. pacta que turpem, de pac. P. l. illud, ad leg. Aquil. P. At pro actione quae ex del. cto oritur, tenet fideiussorem receptum est, & pro poena pecuniaria, l. Grace, 9. §. sed etsi ex del. cto, de fideiussor. l. si quis pro eo, 57. eod. tit. l. 1. de cust. reor. P. Et si quis promittat sistere reum seu representare, non vti poenam pro eo non representato corporalem patiat, sed tantum pecuniariam, vel si dolo malo fecerit, quo minus exhibeat, extraordinariam, l. si quis reum, 4. de custod. reor. P. cano. cum homo, & ibi gloss. in verbo, supplicium, 23. quastion. 5. Angel. in tractat. maleficio. in verbo, fideiussor, in princip. quamquam ex Diuo Hieronymo videatur posse colligi, aliquando fuisse sumtum supplicium de fideiussore rei, eo non comparente, in canon. cum homo, 23. quastion. 5. Fidem facit historia Pythagoreorum amiceorum Damo-

nis & Pythiæ, quorum alter pro reditu alterius qui morti erat addictus, vadem se tyranno Dionysio dare non dubitauit, vt gladio caput suum subiceret, is cui secure viuere licebat. *Valer. Max. lib. 4. c. 7. Laetantius lib. 5. diuin. institut. siue de instit. ca. 19. Cicer. 3. Offic. ¶ Potest ¶ & accipi fideiusfor & in partem rei. & in partem pecuniæ, quæ est in obligatione principali, l. fideiussores. 10. de fideiuss. P. l. quæro, loc. in P. Et pro fideiussores iterum fideiusfor accipi potest. l. Grece, 9. §. fin. de fide. P. & tam pro futura quam pro præcedente obligatione: dummodo sit aliqua vel naturalis futura obligatio, l. stipulatus sum. 7. §. l. 4. de fideiuss. P. & l. non quemadmodum, de iud. P. §. fideiusfor, de fideiuss. apud Justin. l. eo tempore, de pec. P. Et pro multa seu æstimatione litis criminalis, quemadmodum cum Megaleas dux Philippi regis Macedonum; ab eo multatus 20. talentis & in vincula coniectus, propter iniuriam illatam cum seditione Arato fidelissimo etiam regis duci, fideiussione debiti Leontii alterius ducis dimissus est, ¹⁸ *Polib. in 5. ¶ Fideiusfor ¶ rursus exigi non potest ab iis quæ se prostituunt, quod hoc genus vitæ delectura non sint, in cons. 51. Nonnullarum, nec pro debito sub impossibili conditione, l. si sub impossibili, l. 30. de fideiuss. pro f. Et in diuiduo promissio non potest accedere fideiusfor: veluti si reus principalis promiserit, per illum non fieri quo minus ire, agere vel liceat: quia nemo promittere potest factum alienum, nisi penam promitteret, pro qua obligaretur, l. si cui reus de fideiuss. l. si iudicatus in 1. resp. §. sed si quis promittat, de verb. obligat. P. vers. uice, de inutil. stipulat. vel nisi promittat fideiusfor, se effecturum vel curaturum, vt alius faciat §. si quis aliam de inutil. stipulat. l. eius qui de reb. cred. P. Quinimo si quis fideiussione factum alienum susceperit, ad interest se obligari potest, per l. si quis ab alio, §. in de eund. ¶ Item ¶ cautum, ne fideiussores dotium reddendarum post solum matrimonium petantur vel dentur, l. 1. §. 2. ne fideiuss. do. dent. C. lib. 5. tit. 20.**

20. ¶ Personæ idoneæ, a quibus fideiussio perfici poterit, erunt omnes, quæ aliorum contractuum capaces sunt, exceptis quibusdam, quæ ratione priuilegii, si eidem non renuntauerint, non admittuntur, vel recipi non debent in fideiussores, & quilibet potest pro alio, quamuis absente, fideiubere, l. fideiubere, §. 6. de fideiuss. P. ¶ Item ¶ idoneus etiam existimandus est fideiusfor, qui quamuis talis non esset, attamen tanquam idoneus a creditore admissus est. l. 3. de fideiuss. in P. maxime si, cum talem, id est, non idoneum sciuit, comprobauit: quia bonum nomen facit creditor, qui admittit debitorem delegatum, Paul. in l. inter causas 26. §. abesse, man. P. l. qui debitorum, 19. de fideiuss. P. l. si ab arbitro, 10. qui satisda cog. P. l. 1. §. illud, de separ. P. & periculum ad eum debitoris non idonei pertinet, l. promittendo, 47. de iure dot. P. Dum autem idoneus fideiusfor exigitur, & facultatibus, & facilitate conueniendi esse idoneus debet, præcipue in iudicio sistendi caussa datus. l. 2. qui satis cogant. lib. 2. in 8. Locuples porro est, qui satis & idoneus habet pro magnitudine rei quam creditor petit, Caius in l. quos nos, 23. §. 1. de verb. significat. id est, qui pro rei qualitate satis habeat, exceptis fideiusforibus, qui in iudicio desistendo dari pro necessariis personis, quos qualescunque recipi iubet lex, vt pro parente, patrono, & aliis personis quibusdam, l. 1. §. 2. in ius voc. vt eat. vel satis, vel caut. de. hér. 2. in P. tit. 6. l. 1. si quis voc. non ter. lib. 2. P. tit. 5. Difficultas conueniendi vel ex priuilegio personæ fideiusforis pendet, vel ex mala fide, vel vitio eiusdem, Ex priuilegio personæ, veluti si sit alterius fori quam sit is pro quo fideiussit, l. omnem, & l. cum furioso, §. 1. de iudic. l. conuaxisse, de actio. P. nam citra priuilegium, nihil interesse puto cuius sit fori, eo quod conueniri possit in loco vbi contraxit. ¶ Faciunt quoque ¶ militia ne auocentur ab armorum meditatione milites, prohibetur militibus fideiubere, l. milites, C. de locat. quamuis priuilegio renuntiare possint, l. si quis in confir. bendo, C. de pall. & de epis. & cler. C. ¶ Atque prohibitum ¶ clericis & ecclesiasticis personis ne possint fideiubere, in cano. A, ostol. can. 20. ca. te quidem, 1. quæ. 1. c. 1. de fideiuss. in De. res. & a iud. de sanctis ep. p. Si tamen ex pietate aliis subuenire desiderent, & fideiubeant, tenentur obligati, can. non satis, 82. dist. c. 2. de fideiuss. & c. consuetus, ca. tit. vt & si fideiubeant pro ecclesiis suis, §. alium autem, de sanctis episc. in auth. Regularibus etiam fideiussiones sunt ademptæ, c. quod quibusdam, de fideiuss. qui tamen & pro monasterii facti obides esse possunt, & fideiussores, ca. ex rescripto, de reu. 24. reu. ¶ Qui ¶ non habet bona immobilia, vbi fideiubendum est, tanquam non idoneus difficultate conueniendi reici a creditore etiam potest, in §. sancimus, de exhibend. reis, in authent. re-

¶ Sic ¶ ex SC. Velleiani priuilegio mulieres a fideiussione nempe immunes sunt, l. 3. & l. si Titius, 49. de fideiuss. in P. & l. mulierem, & l. antiqua, & toto u. Cad. SC. Velleia. & P. & apud Justin. nisi priuilegio renuntient, l. si. §. f. eo. in P. l. si quando mul. offic. int. fung. pot. C. §. quia vero, vt maris debitori, in authent. aut post biennium fideiussionem confirmat, l. si mulier, in 2. Cad. SC. Velleia, vel in rem illarum alienum debitum conuertatur, Auth. si qua mulier, Cad. Velleian. Quemadmodum nec illis subuenitur, cum ex promissione suo nomine facta periclitantur, l. Styebum aut Pamphilum, 95. §. additio, de solu. lib. 4. §. P. ti. 3. l. quamuis, §. 8. §. si mulier ad Velleia, cautius enim se gerunt, cum de suis rebus agunt, quam cum de obligatione alterius: & facilius se obligat mulier quam alicui donet, l. sed si ego, 4. ad Velleia. P. vt auarissimum est genus mulierum, l. si ab sponsos, §. quod si sponsa, de don. ante nupt. C. l. si stipulata, de donat. inter virum & uxorem, P. neque quilibet etiam alius præsumatur iactare suum, cum de indebito debeat, in P. Senatusconsultum itaque Velleianum mulieribus subuenit, in negotiis vbi cum ministro: eorum veraretur quoque periculum rei familiaris, l. 1. ad SC. Velleianum, P. lib. 16. tit. 1. & cum edictis sub Augusto & Claudio CC. interdictum esset antea, ne provis intercederent, Senatusconsultum postea factum est, auctoribus & consulis M. Syllano & Velleio, quo & in aliis quam viris id ipsum statutum est: dummodo de sole mulieres non intercederent, infirmitati non calliditati auxilium præbendo, l. 2. ad in P. Quamobrem quoties pro debitore intercesserit mulier, datur in eum pristina actio, etsi ille prius acceptilatione liberatus sit quam mulier intercesserit, in l. 1. & l. quamuis, l. 8. §. quærit ad Velleia. P. Paul. l. sed si pro alieno, §. cod. tit. Et proinde habetur ac si fideiusfor non esset datus, d. l. quamuis §. conuenient. Innotescit quoque visum, mulieres aliorum sumere defensiones, l. alienam, C. de procur. §. patitur, de iur. Placuit tamen Tholosanæ ciuitati, ne locus esset inter ciues, ex lege municipalis, senatusconsulto Velleiano §. 2. de debitor. & §. 1. de fideiuss. in consuetudinibus, Tholosanæ, Sunt & iure ciuili casus vltra prædictos, quibus mulier Velleiano non inuatur, quæ colligit Hostiensis in summa, tit. de fideiuss. §. & quis. ¶ Fideiussores ¶ idonei quoque non sunt ferius, id aut filiusfamilias, ex quibus causis actio de peculio non datur, d. l. 3. de fideiuss. P. licet, §. si filius, de pec. Verum ferius interdictio, si peculiarem rem non agat, non obligat dominum: contra, si agat, l. 3. §. si filiusfamilias, de pecul. lib. 15. P. tit. 1. l. ferius in ius dominio, 20. de fideiuss. P. Filiusfamilias qui pro patre fideiussit tenetur, l. filiusfamilias, §. 8. C. de fideiuss. si minor tamen viginti quinque annis pro extraneo fideiussit, restitutione in integrum vitare vitur, l. 1. de fideiuss. minor. l. 2. C. tit. 23. Item & si pro patre si non ci succederit, d. l. 1. cod. tit. de filiusfamilias. Maior recte obligatur, quia potest habere peculium castrensē vel quasi, item bona aduentitia, quibus conueniri possit, & si iuris esse. Aus potest teneri & conueniri in id, quod facere potest, l. si debitor, l. 1. §. si de fideiuss. l. si ex alio, §. quod cum cogit in alio pot. Et. C. lib. 4. tit. 1. 6. Minor autem patrem restitutione quoque iuuabitur contra fideiussionem l. si Titius, & Scia 29. de fideiuss. in P. Legatione fungens non impeditur fideiubere, l. cum furioso, 29. §. si de iud. in 1. Neque duo rei pro inuicem, l. reos promittendi, 1. de duobus reis, lib. 4. P. tit. 2. Notant & interpretes eum qui voluntarie fideiussorem promittit, l. si fideiusfor, §. si necessarius, & ibi Bartol. Bal. Castren. qui satisda cog. in P. Boer de re 99. nu. 4. intelligi promississe dare in ead. uitate, vel loco vbi promissit, & de personis eius loci, &c. ¶ Ratione mala fidei, ¶ vel vitii, fideiussores quoque idonei non censentur, cauitores, litigatores, vt notat Bartolus in l. 2. qui satisda cog. ¶ In ¶ fideiussione etiam personæ consideranda: non solum h. de iussorum, sed & eorum, pro quibus fideiusfor interuenit, vt idoneæ sint. ¶ Quædam ¶ namque sunt, quæ quia se efficacia ter non obligant, ita neque fideiussores suos obligant: veluti in quibus bonis interdictum est, seu prodigi & furiosi, qui se obligare non possunt, l. si cui bonis, 6. de verb. obl. in quibus autem obligantur, aliunde quam ex sua mente, puta, re ipsa, l. si furio 3. & l. furiosus, de act. emp. P. vel quod obligato successerint, vel auctoritate curatorum, consequens est fideiussores quoque obligati acceptos, neque eis, videlicet fideiusforibus eorum, ne pupillis recte obligatis, subueniendum esse respondit optime Vlpianus in leg. Marc. cellus, 16. de fideiuss. P. & Caius leg. si a reo, 71. §. si furioso, de fideiuss. Pro pupillo quoque promittente si naturaliter is non obligetur, sine auctoritate tutoris, vt si proximus infantiæ, l. quod pupillus, de condic. indeb. P. l. pupillus, de alio, neque fideiusfor eius obligabitur. Si autem naturaliter obligetur, re-

nebitur, d. l. *Marcellus* §. l. *si pupillus*. 127. de verb. oblig. Sicut & pro debito a tertio naturali obligatione potest accedere fideiussor, §. in omnib. de fideiussor. l. cum fideiussor. 35. Et l. si a reo. 6. §. ad 10. eo. ut. P. §. Minoris 25. annis fideiussor iure obligatur, et si is restituatur in integrum aduersus contractum, si licet prudens, que pro eo fideiussor creditur, qui alioquin cum minore contrahere nolebat, l. in causis. 4. in princ. Et §. 1. de min. 25. an. l. de fideiuss. minor. lb. 2. C. tit. 2. 4. nisi dolo malo inductus sit minor ad contrahendum; nam tunc uterque & minor & fideiussor restitutione iuuantur, l. 2. de fideiuss. minor. C. eod. l. si Titus. 49. §. 1. de fideiuss. P. l. exceptio. §. rei autem, de exceptio. P. imo si pupillus nollet restituere, possit & impetrare sui causa restitutionem fideiussor, l. si post mortem §. si de honor. poss. contra tab. C. ut etiam restituatur, restituito minore, si per restitutionem minoris creditori datur in alium regressus ne iniuriam patitur creditor, notat glo. in l. minor. §. 1. in verb. succurritur, per illam l. de procur. P. Qui contra SC. Macedonianum filiofamilias crediderit, mortuo eo, fideiussorem accipere non potest: quia ante nulla obligatio nata fuit, l. qui contra, 12. de fideiuss. in P. l. creditorum. 20. ad SC. Maced. Si quis tamen non credenti filiofamilias contra SC. fideiussor accesserit, vel si dum creditor dubitaret num contra SC. crederet, quidam asseruerit non esse contra SC. & dixerit meo periculo crede, efficaciter fideiussione tenetur, l. si vero non remanerandi, 31. §. si quis mandauerit, mand. P. lib. 7. §. Potest §. et dati fideiussor ab eo, cui aqua & igni interdictum est, si remaneat adhuc is in obligatione iam facta, pro qua dedit fideiussorem, l. si de duob. res. lib. 45. P. tit. 3. diuersum tamen si obligatio in eius persona extinguita est, & in sicum deuoluta, P. in l. si debitor. 48. de fideiussor. §. In negotio quod geritur fideiussionis, forma debet adesse legitima, per quam qui fideiubet, daturum facturumve se, non alium promittat, l. si reus. 66. de fideiuss. P. quia factum suum non etiam alienum quis uoluerit stipulatur, l. stipulatio ista, Et l. inter stipulantes, de verb. oblig. Et proinde quilibet curaturum tantum, ut fiat vel detur, promittit, non est fideiussor: quia promittit diligentiam se daturum, & ea data liberatur, etsi non fiat ab alio §. si quis alium, de iur. stip. Estque obseruandum, quid, & quantum in formulam sponsonis uenerit, ne praeter eam teneantur fideiubentes, l. fideiussores magistratum. 69. in princ. Et §. 1. de fideiuss. P. l. fideiussor. 17. §. cum fideiussor. eo. P. §. Forma fideiussionis qua quis promittit alium exhibere, vel huius iudicio, duplex est: cum scriptura, qua in perpetuum obligat, & sine scriptura, qua uiget ad duos menses eff. ax. est, l. si fideiussor. 27. C. de fideiussor. §. Sub conditione comprehendit fideiussio potest, ea que contingere debet antequam obliget, l. fideiussor. 17. §. si stipulatio, §. 1. de iur. 70. eo. §. Nec interest quibus uerbis fiat, sicuti in uerborum obligatione dictum est, dummodo qui contrahunt se intelligant an Graecis uel Latinis, §. Graec, de fideiussor. §. 1. de iur. 70. eo. §. Fideiubet & qui interrogatus num fideiubeat, responderi potest quod uis faciam l. blanditus. 12. C. eod. Voluntas namque expressa per interrogationem, illa responsione fideiussionem constituit. Ex subscriptione tamen tabularum principalis obligationis, quam quis adhibet ut testis, non nascitur obligatio fideiussionis, l. si pater tuus. 6. de fideiuss. C. l. si non, C. de admistrato. l. munus. C. si cert. petat. Si quem tamen fideiussisse scriptum est, omnia praesumuntur solemniter acta, l. in stipulationib. de fideiussor.

36 Plato §. formam fideiubendi statuit hanc, libr. 12. de legib. fideiussor quilibet palam fideiubeat, totumque negotium conscriptam, coram tribus, nec paucioribus testibus fateatur, si citra mille dra. hmas fideiussio fiat: sin ultra mille, quinque ad minus testes adhibeantur, fideiussor autem sit, qui prius uendit, eius de quo an iure possit uendere dubitatur, atque eius qui uideretur minus ad promissa sufficere, similiterque tam qui praenendit, quam qui uendit, tamquam obnoxius iudicio subiiciuntur. §. Cui §. autem naturae fideiussionis forma tribuatur iam ab initio in summa monuimus, neq; alterius esse posse, quam fuerit praecedens obligatio cui accedit, nec in duriorum posse causam fideiussorem eo nomine obligari.

38 §. Solet §. ex natura stipulationum iudicialium, iudicio sibi, iudicium solui, & similibus fideiussores interuenire in l. generaliter, de praeo. stipul. P. l. 3 §. 1. rem. at. hab. P. nisi forsan lex remitti permittat, propter qualitatem personarum, de quibus agitur, ut si illastres, l. quouis. C. de dignit. clericis, l. cum clericis, de episc. Et cler. C. proximi factorum, l. minorum, l. 1. de proximis sac. scrib. li. 12. C. & his similes.

¶ Causa finalis & ratio fideiussionis est, ut fideiussores accipiant homines, dum curant diligentius sibi cauere, §. 1. de fideiussor. lib. 1 §. uerbis, 2. de actio. & sicuti latis facere dicimur ei, cuius deiderium adimplemus: ita fatidare dicimur aduersario nostro, cui pro eo quod a nobis petitur ita cauemus, ut eum hoc nomine securum faciamus, datis fideiussoribus. Cuius in l. 1. qui suis d. cog. lib. 2. P. ut. 8. At creditores ea ratione alios pro debitoribus suis sibi obligant, ut cum lapsi facultatibus erunt debitores, possint ab illis quos obligant, debitum consequi, §. si de repti.

De Actionibus ex fideiussione: & primum contra fideiussores. Cap. 4.

- 1 Fideiussionis actio data contra fideiussores, & fideiussori contra debitorem.
- 2 Quando detur contra fideiussores, & ordo executionis, eod.
- 3 Fideiussor quando conuenitur: est sine discussione principalis debitoris.
- 4 Fideiussores plures unius debiti, quo ordine, & quomodo conueniantur.
- 5 Adriani beneficium diuisionis inter fideiussores.
- 6 Correoium & confideiussorum similitudo, & causae diuersae.
- 7 Confideiussor quis dicatur.
- 8 Quando non detur.
- 9 Fideiussor se & heredes suos obligat.
- 10 Fideiussores pro quo & quantum teneantur.
- 11 Fideiussor quando teneatur pro uisuris.
- 12 Mora debitoris quando noceat fideiussori.
- 13 Fideiussor indicatum solui in civili negotio in quantum teneatur.
- 14 Fideiussor in causa criminali de iudicato soluendo in quantum teneatur.
- 15 Iudicatum solui, fideiussio quid contineat, & ad quid obliget.
- 16 Fideiussio de iudicato soluendo mutatur foro, & iudice.

Actio §. ex fideiussione dari potest creditori contra fideiussores: fideiussori contra debitorem principalem, & contra confideiussores. Contra fideiussores iure ordinario agunt creditores, quando debitor praesens apparet esse non soluendo, discussis & perquisitis eius rebus, neque sufficientibus inuentis. Hoc enim primum expedit periclitari, auth. praesente, de fideiuss. C. l. de decr. lib. 10. C. §. si quis igitur, & §. non solum, de fideiuss. in auth. lib. 1. ubi bonis eius excussis, C. de reuoc. his qua in frau. credi. lib. 7. C. tit. 75. l. Moyses de iur. sic. sicque ordinem exsequendi his uerbis tradit Iustinianus. Sed neque ad res debitorum, que ab aliis detinentur ueniat prius (scilicet creditor) antequam transeat uiam super personalibus contra mandatores & fideiussores: & sponsores, sicque ad res ueniens principalis debitoris, sine ab alio detineantur, & detinentes eas conueniens. Si neq; inde habuerit satisfactionem, tunc ueniat aduersus res fideiussorum, & mandatorum & sponsores, & c. in §. sed neque, de fideiuss. coll. i. tit. 4. facit l. 1. §. si intra, de magistrat. conuen. in P. Exstat & nouella 4. Iustiniani, qua expresse cauetur, ut creditores aggrediantur primum principales debitores: mox illis soluendo non existentibus, secundo loco mandatores etiam, aut constituta pecunia reos, aut fideiussores. Id ipsum & cautum §. 1. & 2. constitutio. nouell. 136. qua est de aggentiorum contractibus, cogere poterit iudex debitorem in hac discussione indicare bona mobilia & immobilia, qua habet, l. sancimus, §. licentia, de iure delib. C. l. 2. §. in exigendis, quando & qui, quar. pars. deb. lib. 10. C. quomodo discussio fiat, et adit Lucas de Penna in l. 1. de decr. lib. 10. C. Cum autem constat debitorem non esse soluendo, ad intercessores peruenitur actione personali, priusquam ad hypothecariam & ad tertios possessores experiri liceat, auth. hoc §. debitor, de pign. C. praesentibus uidelicet utriusque: nam absentibus debitoribus ad hypothecariam re & fit transitus, §. 1. §. 2. eadem, de fideiuss. in auth. §. Ceterum §. sine discussione principalis debitoris conuenitur fideiussor, quando is debitor discutit non potest, ut si seruus, l. Marcellus, de fideiuss. P. si notorie sit non soluendo, & apparitor uel nuntius, cui mandata est executio, & pignorum captio, refert se non inuenisse bona debitoris, cui creditur Bart. in l. stipulatio, §. habet, de no. ope. num. per l. sancimus, §. sin. ad Treb. C. & Boerius decis. 277. nu. x. iuste docet Iason, Alex. Pau. Castren. in l. decem, de uerbor. obl. si bona eius sint penes fideiussorem, & alias ob causis, quas excipit Andreas Barbata, ad cap. perueni, de fideiuss. & decisio vna capella Tholosane, in decisio. capell. Tholosan. 196. Item si debitor noluerit domum aperire executori Boerius decisio. 277. numer. 1. & 2. item que ab-

